

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava

Khall 30.05.2022 § 119

Alavieskan kunnanvaltuusto on asettanut vireille Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleisaavan laadinnan 23.09.2019 § 36. Alavieskan kunnanhallitus on hyväksynyt ja kuuluttanut vireille Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman 16.11.2020 § 183. Yhtä aikaa kaavaprosessin kanssa on hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely, jossa yhteysviranomaisena toimii Pohjois- Pohjanmaan Ely-keskus. Alavieskan kunta on valinnut hanketoimijaksi Prokon Wind Energy Finland Oy:n. Kaavakonsulttina toimii AFRY, joka laatii kaava-asiakirjat.

Hankealue

Hankealue sijaitsee noin neljä kilometriä Alavieskan keskustasta lounaaseen, 13 kilometriä Ylivieskan keskustasta luoteeseen ja 15 kilometriä Kalajoen keskustasta kaakkoon. Lähimmät vakituiset asuinrakennukset sijaitsevat noin 2,2 kilometrin etäisyydellä alustavista voimalapaikoista Mattilanperällä ja Kähtävällä ja lähimmät lomarakennukset noin 1,3 kilometrin etäisyydellä. Tuulipuisto koostuu enintään yhdeksästä tuulivoimalasta, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 8 MW. Voimaloiden välinen etäisyys toisistaan on pääsääntöisesti noin yksi kilometri. Tuulipuisto liitetään sähköverkkoon hankealueen läpi kulkevan jo rakennetun Jylkkä-Pahkamaa 2*110 kV voimajohdon kautta. Tuulipuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein.

Kaavan tarkoitus

Tavoitteena on laatia oikeusvaikutteinen tuulivoimaosayleiskaava, joka mahdollistaa tuulivoimaloiden rakentamisen kaava-alueelle. Osayleiskaava laaditaan siten, että rakennusluvut tuulivoimaloille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. (MRL 77a §) Kaava-alue jää tuulivoimaloille ja voimaloiden infrastruktuurille osoitettuja rakennustoimia lukuun ottamatta nykyiseen maa-, metsätalous- ja virkistyskäyttöön. Voimalaitoksia voidaan toteuttaa kaava-alueelle yhteensä korkeintaan 9 kappaletta. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisen ja ympäristön kannalta kestävän tuulivoimapuiston rakentaminen.

Osayleiskaavan ohjausvaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisesti yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi. Yleiskaava esitetään kartalla. Kaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnot ja -määräykset. Lisäksi kaavaan liittyy selostus, jossa esitetään suunnitelman tavoitteet, ratkaisujen

perusteet ja kuvaus sekä vaikutusten arviointi. Tuulivoimarakentamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain muutos (134/2011) tuli voimaan 1.4.2011. Lakimuutos mahdollistaa rakennusluvan myöntämisen tuulivoimaloille suoraan kaavan perusteella, mikäli kaavalla ohjataan riittävästi alueen rakentamista. Tuulivoimarakentamista suoraan ohjaavaa yleiskaavaa voidaan käyttää tilanteissa, joissa muun maankäytön yhteensovittaminen tuulivoimarakentamisen kanssa voidaan ratkaista asemakaavaa yleispiirteisemmässä mittakaavassa. Tyypillisesti tällaisia alueita ovat merialueet sekä maa- ja metsätalousvaltaiset alueet. Kaavan hyväksyy tavallisen yleiskaavan lailla kaupunginvaltuusto. Tuulivoimarakentamista suoraan ohjaavassa kaavassa esitetään kaava-alueella tuulivoimapuiston vaatimat tieyhteydet ja sähkönsiirto, kuten maakaapelit ja mahdolliset sähköasemat sekä suojelualueet ja -kohteet. Tuulivoimarakentamisen kannalta kaavoituksen keskeisiä sisältövaatimuksia ovat muun muassa energiahuollon järjestämistä, rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimista sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyttä koskevat sisältövaatimukset.

Osayleiskaavan vaikutukset

Osayleiskaavan vaikutusten arviointi on tehty laadittujen selvitysten perusteella asiantuntija-arvioina YVA-menettelyn aineistoja hyödyntäen. Arviointia täydennetään prosessin aikana huomioiden mahdolliset osayleiskaavan sisällölliset muutokset ja kaavoitusprosessin aikana saatu palaute. Kaavan vaikutusarviointi on laadittu noudattaen maksimi- tai varovaisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa mm. seuraavaa:

- Melumallinnus perustuu melupäästön ylärajatarkasteluun eli mallinnus on suoritettu tuulen nopeuden referenssiarvoa vastaavilla melupäästön takuuarvolla, mikä tarkoittaa tuulivoimalan nimellistehollaan tuottamaa enimmäismelupäästöä.
- Melupäästön takuuarvoon sisällytetään koko laskennan epävarmuus, jolloin äänen etenemislaskennassa voidaan käyttää standardiin ISO 9613-2 perustuvia vakioituja äänen etenemiseen liittyviä sääja ympäristöolosuhdearvoja.
- Havainnekuvat ja maisemavaikutukset on tarkasteltu käyttäen suurinta kaavan sallimaa voimaloiden kokonaiskorkeutta (300 metriä).
- Välkemallinnuksessa ei ole otettu huomioon puuston ja kasvillisuuden peittävää vaikutusta.

Kaavaluonnoksen periaatteet

Kaava-alueen päämaankäyttömuodoksi on osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue (M). Yhteensä 9 tuulivoimalan rakennuspaikat (tv-1), sekä ohjeellinen huoltotieverkosto, maakaapelit ja muu tarvittava infrastruktuuri osoitetaan M-alueiden sisällä kohdamerkinnoin tai erillisinä alueen osina. Kaavassa on erityisesti määrätty sen käyttämisestä tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 77 a §).

Kaavassa on annettu seuraavat yleismääräykset: Tämä osayleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Osayleiskaavaa

voidaan käyttää kaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv-alue). Osayleiskaavassa osoitetuille tv-alueille saadaan sijoittaa yhteensä enintään 9 tuulivoimalaa. Alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015). Voimalat tulee varustaa tarvittaessa tekniikalla, jolla välkettä voidaan rajoittaa. Kaavan toteuttamisella ei saa vaikeuttaa Puolustusvoimien toimintaa. Toteuttamiseen liittyvistä suunnitelmista on tiedotettava Puolustusvoimia. Tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huolto- ja rakentamisteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden ja sähkönsiirtolinjojen sijoittamisessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja muinaisjäännökset. Tarvittaessa ne tulee merkitä maastoon. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon Liikenneviraston tuulivoimalaohje 8/2012, "Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen". Ennen tuulivoimaloiden ja niille johtavien huoltoteiden rakennustöiden aloittamista tulee selvittää maaperätietojen perusteella hapettuessaan happamoituvien kaivuumaiden olemassaolo ja tarvittaessa esittää toimenpiteet haittojen ehkäisemiseksi.

Hankkeen tekninen kuvaus, suunnittelualueen kuvaus sekä laaditut selvitykset ja vaikutusarvioinnin tulokset on esitetty kaavaselostuksessa sekä muissa oheismateriaalina olevissa kaava-aineiston liitteissä .

Kaavoitusta koskeva viranomaisneuvottelu on pidetty 11.5.2022.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Pentti

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää:

1. hyväksyä Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksen ja kaavaselostuksen
2. asettaa osayleiskaavaluonnoksen ja -kaavaselostuksen liitteineen nähtäville 10.6-9.8.2022 Alavieskan kunnantalolle ja kirjastoon sekä Kalajoen kaupungintalolle sekä Alavieskan kunnan internet-sivuille
3. järjestää yhteisen yleisötilaisuuden kunnan kaavaluonnoksesta yhdessä Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA) kanssa 14.6.2022 klo. 17.30–19.30 Alavieskan kunnantalolla (Pappilantie 1) sekä verkkolähetyksenä.
4. pyytää viranomaisilta lausunnot kaavaluonnosaineistosta

Päätös

Janne Havisto esitti, että päätösehdotuksen kohdat 1 ja 2 hylätään. Anne Huttunen kannatti esitystä. Koska oli tehty kannatettu vastaesitys, puheenjohtaja ilmoitti, että oli suoritettava äänestys. Pohjaesitys oli Jaa ja vastaesitys Ei. Äänestyksen tulos oli 5 Jaa-ääntä ja 3 Ei-ääntä. Puheenjohtaja totesi pohjaesityksen tulleen hyväksytyksi.

Janne Havisto, Anne Huttunen ja Tuomo Taka-Eilola jättivät päätöksestä eriyvän mielipiteen.

Tapio Mattila poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Lauri Jääskelä saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi.

Marja Isokääntä poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Maire Rajaniemi saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi.

Puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Tuomo Taka-Eilola.

Kunnaninsinööri Tuomas Häggman oli paikalla asiantuntijana asian esittelyn ajan ja poistui ennen päätöksentekoa.

Khall 19.06.2023 § 114

Kunnanhallituksen 30.5.2022 §119 hyväksymästä kaavaluonnoksesta ovat viranomaiset antaneet lausuntonsa sekä kaavan vaikutuksista olevat osalliset ja yhteisöt ovat voineet antaa mielipiteensä kaavaluonnoksen nähtävilläoloaikana. Kaavan laatija on antanut vastineensa eri viranomaistahoille sekä yhteisöille ja osallisille. Mielipiteet ja lausunnot on kaavaehdotusvaiheen selostuksessa. Liitteenä kaavaehdotusvaiheen kaavaselostus (LIITE 10).

Hyväksyttävänä oleva kaava on oikeusvaikutteinen tuulivoimaosayleiskaava, joka mahdollistaa tuulivoimaloiden rakentamisen kaava-alueelle. Osayleiskaava laaditaan siten, että rakennusluvasta tuulivoimaloille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella (MRL 77a §)- Lakimuutos mahdollistaa rakennusluvasta tuulivoimaloille suoraan kaavan perusteella, mikäli kaavalla ohjataan riittävästi alueen rakentamista. Tuulivoimarakentamista suoraan ohjaavaa yleiskaavaa voidaan käyttää tilanteissa, joissa muun maankäytön yhteensovittaminen tuulivoimarakentamisen kanssa voidaan ratkaista asemakaavaa yleispiirteisemmässä mittakaavassa. Tyypillisesti tällaisia alueita ovat merialueet sekä maa- ja metsätalousvaltaiset alueet. Kaavan hyväksyy tavallisen yleiskaavan lailla kunnanvaltuusto. Kaava-alue jää tuulivoimaloille ja voimaloiden infrastruktuurille osoitettuja rakennustoimia lukuun ottamatta nykyiseen maa-, metsätalous- ja virkistyskäyttöön. Voimalaitoksia voidaan toteuttaa kaava-alueelle yhteensä korkeintaan 9 kappaletta. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisen ja ympäristön kannalta kestävän tuulivoimapuiston rakentaminen. Nyt käsiteltävänä oleva Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaehdotus on laadittu tuulivoimarakentamista koskevan maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen mukaisesti (134/2011), joka tuli voimaan 1.4.2011.

Hankealueella on vireillä Pohjois-Pohjanmaan ilmasto- ja energiavaihekaava, jonka luonnosaineisto on ollut nähtävillä 8.8.-23.9.2022 välisen ajan. Vaihekaavakuntakaava käsittelee koko

maakunnan alueidenkäyttöä ja sen pääteemat ovat: aluerakenne ja saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet, energiantuotanto, varastointi ja siirto sekä viherrakenne ja ekosysteempipalveluiden tarkastelu. Tavoiteaikataulun mukaan vaihemaakuntakaava tulisi voimaan vuoden 2024 aikana. Kaavaluonnoksessa hankealue on osoitettu osittain merkinnällä tv-1 384, eli tuulivoimaloiden alueena, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisen tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Maakuntakaava ohjaa seudullista eli vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista. Hankealueelle laadittava kaava mahdollistaa vain 9 voimalan toteuttamisen, jolloin kyseessä on ei-seudullinen hanke.

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavassa tuulipuisto koostuu enintään yhdeksästä tuulivoimalasta, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho enintään 8 MW. Voimaloiden välinen etäisyys toisistaan on pääsääntöisesti noin yksi kilometri. Hangaskurunkankaan tuulipuiston alueella sähkö johdetaan voimaloilta maanalaisilla keskijännitemaakaapeleilla sähköasemalle. Keskijännitemaakaapelit 33 kV sijoitetaan lähtökohtaisesti teiden varteen. Sähköasemavaihtoehdo 1 sijoittuu Jylkkä-Pahkamaa voimajohdon varrelle ja sähkö siirrettäisiin tässä vaihtoehdossa Jylkkä-Pahkamaa 2x110 kV voimajohtoa pitkin Jylkän sähköasemalle. Vaihtoehdossa 2 sähköasema sijoittuisi hankealueen kaakkoisosaan lähelle Fingridin uutta Jylkkä-Alajärvi voimajohtoa. Sähkönsiirto rakennettaisiin Jylkkä-Alajärvi voimajohdon alaorteen ja se vietäisiin aliorressa (110 kV) Jylkän sähköasemalle.

Hangaskurunkankaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ensimmäisessä vaiheessa on laadittu YVA-ohjelma. YVA-menettelyn yhteysviranomaisen on Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (POPELY). YVA-ohjelmavaiheen jälkeen on hanketoimija toimittanut yhteysviranomaiselle YVA-selostuksen, jonka nähtävilläoloaikana on osallisilla ja viranomaisilla ollut mahdollisuus antaa siitä lausunto. YVA-selostusvaiheen jälkeen POPELY on yhteysviranomaisena antanut perustellun päätelmän Hangaskurunkankaan ympäristövaikutustenarviointiselostuksesta 6.10.2022 (POPPELY/2415/2020). Lupaviranomaiset käyttävät arviointiselostusta ja yhteysviranomaisen siitä antamaa perusteltua päätelmää oman päätöksentekonsa perusaineistona. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyksensä laatimaansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei ole enää ajan tasalla, ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Perustellun päätelmän johtopäätökset merkittävistä ympäristövaikutuksista ja lausunnossa esiin nostetut asiat on huomioitu kaavan valmistelussa tai huomioidaan jatkosuunnittelussa, mikäli sisältö koskee jatkosuunnitteluvaihetta. Oheismateriaalina on POPELYN perusteltu päätelmä (LIITE 12).

Perustellun päätelmän jälkeen on tehty seuraavat tarkennukset kaavakarttaan ja hankesuunnitelmaan:

- Voimalapaikkaa 9 on siirretty etäämmäksi Kähtävän kyläalueesta saadun osallispalautteen johdosta
- Tielinjausta voimalapaikalle 1 on muutettu luontovaikutusten lieventämiseksi
- Sähkönsiirron osalta on otettu mukaan vaihtoehtoinen sähköasema hankealueen kaakkoisosaan lähelle Fingridin uutta Jylkkä-Alajärvi voimajohtoa. Tässä sähkönsiirron vaihtoehdossa sähkönsiirto toteutettaisiin Jylkkä-Alajärvi voimajohdon aliorressa ja se vietäisiin aliorressa (110 kV) Jylkän sähköasemalle. (Oheismateriaalina kaavakartta karttamerkintöinen, LIITE 11).

Käsiteltävänä olevassa kaavaehdotuksessa kaava-alue on pääosin varattu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (kaavamerkintä M). Tuulivoimaloille varatut alueet on merkitty kaavaan tv-1-osa-alueiksi, jonka sisälle on osoitettu ohjeellinen tuulivoimaloiden sijainti. Tuulivoimaloiden tarkempi sijainti määritellään rakennusluvan yhteydessä, niin että voimala sijoittuu tv-osa-alueen sisäpuolelle. Kaavassa on osoitettu kaksi ohjeellista sähköaseman sijaintia, joista lopullinen sähköaseman paikka riippuu siitä, kumpaan reittivaihtoehtoon Fingridin Jylkkä-Alajärvi voimajohtolinja toteutuu. Hankkeen toteuttaminen ei edellytä uutta voimajohtoa. Kaava-alueella on yksi luonnonsuojelualue (kaavamerkintä SL) sekä yksi muinaismuistoalue ja yksi muinaismuistokohde. Muinaismuistoalue/-kohde on muinaismuistolailla (295/1953) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Lisäksi kaava-alueella sijaitsee runsaasti luo-1, luo-2, luo-3 ja luo-4 alueita, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavia tai erityisen tärkeitä alueita tai kohteita.

Maankäyttö- ja rakennuslain § 77 b:ssä on vaatimukset tuulivoimarakentamista koskevista yleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista:

”Laadittaessa MRL 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:

- 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
- 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
- 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää. ” (MRL § 77 b).

Nähtäville asetettavassa kaavaehdotuksessa voidaan todeta huomiodun, MRL 77 b §:ssä olevet sisältövaatimukset laajasti tehtyjen selvitysten ja mallinusten perusteella. (Oheismateriaalina kaavaehdotusvaiheen selvitykset ja mallinnukset LIITTEET 1-9)

Hyväksyttävänä oleva kaavaehdotus kaavakarttoineen, kaavaselostuksineen ja sekä muine oheismateriaaleineen tulee asettaa julkisesti nähtäville maankäyttö- ja rakennuslain § 65 ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen § 19 mukaisesti (MRA § 19). Kaavasta on pyydettävä lausunnot MRA § 20:n mukaan maakunnan liitolta, kunnalta johon kaava vaikuttaa sekä tarpeen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä (MRA § 20).

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Pentti

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaehdotuksen ja päättää:

1. asettaa siihen liittyvän aineiston yleisesti nähtäville MRL 65 §:n mukaisesti 26.6.2023 - 31.8.2023, jotta yhteisöillä ja osallisilla on tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta. Kaava-aineisto on nähtävillä Alavieskan kunnantalolla, kunnan Internet-sivuilla ja kirjastossa.
2. pyytää lausunnot MRA § 20:n mukaisesti maakunnan liitolta, kunnilta joihin kaava vaikuttaa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä (MRA § 20).
3. ilmoittaa kaavaehdotuksen nähtävillä olosta kunnan ilmoitustaululla, Alavieska-lehdessä, Kalajokilaakso- lehdessä sekä kunnan Internet-sivuilla.
4. järjestää yleisötilaisuuden kaavaehdotuksesta 17.8.2023 klo. 18:00 Alavieskan kunnantalolla (Pappilantie 1) sekä verkkolähetyksenä.

Päätös

Janne Havisto esitti, että päätösehdotus hylätään, Anne Huttunen kannatti esitystä.

Koska oli tehty kannatettu vastaesitys, puheenjohtaja ilmoitti, että oli suoritettava äänestys. Pohjaesitys oli Jaa ja vastaesitys Ei. Äänestyksen tulos oli 5 Jaa-ääntä ja 3 Ei-ääntä. Puheenjohtaja totesi pohjaesityksen tulleen hyväksytyksi.

Janne Haivsto, Anne Huttunen ja Heikki Malinen jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen.

Tapio Mattila poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Lauri Jääskelä saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi.

Marja Isokääntä poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Maire Rajaniemi saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi.

Puhejohtajana toimi Annikki Sipilä.

Tekinen johtaja Ossi Laakso oli paikalla asiantuntijana asian esittelyn ajan ja poistui ennen päätöksentekoa.

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotus on ollut yleisesti nähtävillä MRL 65§:n mukaisesti 26.6.2023 – 31.8.2023, jona aikana yhteisöillä ja osallisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä asiasta. Kunta on pyytänyt lausunnot MRA 20§:n mukaisesti maakuntaliitolta, kunnilta joihin kaava vaikuttaa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä. Kaavan laatija on laatinut viranomaislausuntoihin ja muistutuksiin kaavoittajan vastineet. Liitteenä vastineraportti Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava ehdotusvaiheesta.

Tuulivoimapuiston osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteiseksi tuulivoimaosayleiskaavaksi, joka mahdollistaa tuulivoimaloiden sekä niitä palvelevien rakennusten ja toimintojen rakentamisen kaava-alueelle. Osayleiskaava laadittu siten, että rakennusluvut tuulivoimaloille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. (MRL 77a §) Kaava-alue jää tuulivoimaloille ja voimaloiden infrastruktuurille osoitettuja rakennustoimia lukuun ottamatta nykyiseen maa-, metsätalous- ja virkistyskäyttöön. Voimalaitoksia voidaan toteuttaa kaava-alueelle yhteensä korkeintaan 9 kappaletta. Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisen ja ympäristön kannalta kestävä tuulivoimapuiston rakentaminen. Liitteenä Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava- aineisto.

Pohjois- Pohjanmaan Ely-keskuksen sekä Pohjois- Pohjanmaan liiton lausuntojen pääkohdat sekä kaavoittajan vastineet:

Suhde YVA-menettelyyn:

Yhtä aikaa kaavan laadinnan kanssa on ollut YVA-menettely, jonka yhteysviranomaisena on ollut Pohjois- Pohjanmaan Ely-keskus. Ely-keskus on antanut YVA- menettelyyn perustuen perustellun päätelmän. Osayleiskaavan kaavaehdotusvaiheen kuulemisen ja nähtävillä olon jälkeen on kaava- asiakirjoihin tehty täydennyksiä ja pieniä korjauksia sekä yhteisvaikutusten arviointia on jatkettu viranomaislausuntojen vuoksi ja niihin vastaamiseksi. YVA-menettelyn jälkeen oleelliset muutokset ovat:

- Voimalan 9 siirtäminen etäämmälle Kähtävän kyläalueesta
- Tielinjauksen muutos voimalapaikalle 1, luontovaikutusten lieventämiseksi
- Uuden ohjeellisen ja vaihtoehdoisen sähköaseman lisääminen kaava-alueen kaakkoisosiin. Tässä vaihtoehdossa sähkönsiirto toteutettaisiin suunniteltavana olevan Jylkkä-Alajärvi voimajohtoon

Muutoksia ei voi sähkönsiirtovaihtoehtoa lukuun ottamatta pitää erityisen merkittävänä tai sellaisina, että ne edellyttäisivät YVA-selostuksen päivittämistä. Sähkönsiirtoratkaisun osalta ELY-keskus

toteaa, että Fingrid Oyj:n kantaverkon kehittämishanke välillä Jylkkä-Alajärvi on ollut YVA-menettelyssä ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut siitä yhteysviranomaisena perustellun päätelmän 22.5.2023 (EPOELY/431/2021). Hankkeessa esitetty sähkönsiirtoratkaisu ei ole sisällynyt arvioituun YVA-menettelyyn. Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj on julkaissut sivuillaan 27.6.2023 sivuillaan tiedotteen ja kartan valitusta reittivaihtoehdosta. ELY-keskus toteaa, että on mahdollista, ettei kantaverkoston pylväiden alaorsia ole mahdollista käyttää hankkeen sähkönsiirtoon Jylkän sähköasemalle tai tähän liittyy ainakin ennalta arvioiden epävarmuutta. Hankkeen sähkönsiirtoreitin suunnittelussa ja vaikutusarvioissa on ensisijaisesti pystyttävä turvaamaan valtakunnan sähkönsiirtoverkoston tarpeet. MRL 77 b §:n mukaisesti osayleiskaavassa on osoitettu ohjeelliset sähkönsiirtoreitit ja sähköasemien sijainnit hankkeen sähkönsiirron varmistamiseksi ja yhteensovittamiseksi muiden hankkeiden kanssa. Voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa hankealueelle on osoitettu pääsähköjohdon yhteystarve. Myös energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotuksessa on huomioitu Hangaskurunkankaan kaavassa esitetyt sähkönsiirtolinjat uuden pääsähköjohdon ja ohjeellisen pääsähköjohdon merkinnöin. Ratkaisu toteuttaa maakuntakaavassa esitettyä määräystä tuulivoimala-alueiden liittämistä sähköverkkoon samoihin johtokäytäviin tai yhteispylväisiin keskittäen. Antamissaan lausunnoissa myös Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä Fingrid Oyj pitävät kaavaehdotuksessa esitettyä ratkaisutapaa hyvänä

Suhde maakuntakaavan:

Hangaskurunkankaan tuulivoima-alue on lainvoimaisen maakuntakaavan näkökulmasta ei-seudullinen hanke, sillä hankkeessa toteutettaisiin enintään 9 voimalaa. Hangaskurunkankaan ehdotusvaiheen kuulemisen (nähtävillä 26.6-31.8.2023) jälkeen Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotus käsiteltiin maakuntahallituksessa (19.12.2023) joulukuussa ja se oli viranomaislausuntokierroksella alkuvuodesta 2024. Lausuntokierroksella olleen maakuntakaavaehdotuksen vaikutusten arviointia on täydennetty luonnosvaiheen jälkeen toteutetuilla vaikutusten kokonaisarvioinneilla (mm. maisemavaikutukset, maakotka). Hangaskurunkangas on osoitettu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotuksessa soveltuviksi myös merkitykseltään seudullisten tuulivoima-alueiden rakentamiseen (tv-1). Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden kohdekuvauksissa on huomioitu maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi yleismääräystä on tarkennettu lisäämällä velvoite varmistaa, että kulttuuriympäristöjen valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot säilyvät. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen vaikutusten arvioinnissa on kiinnitetty erityistä huomiota tuulivoima-alueiden sijoittumiseen suhteessa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Osoitetut tuulivoimaloiden alueet on sijoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden

maisema-alueiden ulkopuolelle ja tuulivoimaloiden alueiden etäisyyttä arvokkaiisiin maisema-alueisiin on kasvatettu maisema-alueen ominaispiirteet ja yhteisvaikutukset huomioiden.

Yhteisvaikutustusten arviointi:

Hangaskurunkankaan osayleiskaavan ehdotusvaiheessa saatuihin lausuntoihin ja viranomaisneuvottelun näkemyksiin pohjautuen sekä Verkasalon hankkeen tarkentuneisiin tietoihin perustuen on Hangaskurunkankaan hankkeessa jatkettu hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia maiseman, melun ja välkkeen osalta.

Täydentävien yhteisvaikutusten arvioinnin mukaisesti Hangaskurunkankaan ja Verkasalon tuulivoimapuiston voimalat tulevat näkymään monin paikoin samoille alueille. Yhteisvaikutuksia muodostuu lähinnä Kalajokilaakson ja Vääräjokilaakson peltoaukeille, Kähtävään sekä tuulivoimapuistojen välisille alueille. Yhteisvaikutukset ovat voimakkaimmillaan tuulivoimapuistojen yhteisillä lähialueilla, erityisesti Verkasalon hankkeen kanssa. Kaikkien lähialueiden tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset levittäytyvät laajasti seudulliselle alueelle, mutta Hangaskurunkankaan maisemavaikutukset ja maisemalliset yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa kohdistuvat pääosin paikallisesti lähialueille.

Yhteisvaikutukset huomioivan melun leviämislaskennan perusteella 40 dB:n melukäyrä ulkona ei ulotu lähimpiin asuin- ja loma-asuinrakennuksiin asti. Kun huomioidaan Verkasalon yhteisvaikutus, 36 dB saavutetaan myös reseptoripisteissä R13 ja R14, mutta myös yhteisvaikutusten osalta 40 dB alittuu kaikissa pisteissä.

Asiantuntija-arvioiden ja mallinnusten mukaisesti Hangaskurunkankaan ja Verkasalon hankkeilla ei ole lainkaan yhteisvaikutuksia asutuksen kohdalla välkkeen osalta.

Vaikutusten arviointi:

Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaavaluonnoksessa annetuissa lausunnoissaan Pohjois-Pohjanmaan liitto korosti hankkeen vaikutusten arviointia suhteessa arvokkaiisiin maisema-alueisiin ja rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, Sivakkanevan luo-1 alueeseen sekä yhteisvaikutusten arviointia muiden lähialueiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Hangaskurunkankaan tuulivoimahankkeen vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön on arvioitu mm. näkymäalueanalyysin ja havainnekuvien avulla. Havainnekuvamateriaalia on täydennetty kaavaluonnoksen ja YVA-menettelyn jälkeen. Vaikutusarvioinnin mukaan merkittävimmät vaikutukset maisemaan muodostuvat lähialueiden peltojen yhteydessä olevalle asutukselle Kalajoen ja Siiponjoen jokilaaksoihin, joista avautuu laaja ja pitkä avoin näkymä voimaloiden suuntaan. Merkittävimmät maisemalliset vaikutukset

asutukseen kohdistuvat Kähtävään, Mattilanperälle ja Yli-Kääntään. Kähtävässä ja Ala-Käännässä sijaitsee myös maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Voimalat näkyvät selkeästi myös lähialueen avoimille soille, kuten Koiranevalle ja Sivakkanevalle tuulivoima-alueen läheisen sijainnin vuoksi. Hankkeessa laaditut havainnekuvat tukevat arvioinnin tulosta.

Pohjois-Pohjanmaan liiton kaavaluonnoksesta antama lausunto ja liitto pitää vaikutusten arviointia ja esitettyjä lieventämistoimia riittävänä.

Hangaskurunkankaan tuulivoimahankkeen välkemallinnuksen mukaan välke ulottuu ympäristössä oleviin asuin- ja lomarakennuksiin. Välkkeen määrä ylittää muiden maiden (Saksa, Ruotsi ja Tanska) sovellettuja vuosittaisia ja päivittäisiä raja-arvoja yhdessä reseptoripisteessä R4 (9 tuntia ja 21 minuuttia). Jatkosuunnittelussa on varmistuttava, ettei välkkeen suositusarvoa ylitetä. Kaavamääräyksissä on edellytetty, että voimalat tulee varustaa tarvittaessa tekniikalla, jolla välkettä voidaan rajoittaa.

Yhteenveto:

Yhteenvetona voidaan todeta, että täydennetyt yhteisvaikutusten arvioinnit vahvistavat näkemystä, että Hangaskurunkankaan tuulivoima-alue on lainvoimaisen maakuntakaavan näkökulmasta ei-seudullinen hanke. Hangaskurunkankaan kaavaehdotuksessa yhteisvaikutukset on arvioitu sillä tarkkuudella kuin se on hankkeiden erilaiset kehitystilanteet huomioiden mahdollista ja perusteltua. Yhteisvaikutusten osalta tätä tarkempi arviointivelvollisuus on myöhemmin käynnistyneillä hankkeilla.

Laadittujen Hangaskurunkankaan yhteisvaikutusarviointien täydennysten, lainvoimaisten suunnittelua ohjaavien kaavojen sekä edellä mainittujen muiden ehdotusvaiheen jälkeen edenneiden suunnitelmien ja niiden yhteydessä tehtyjen vaikutusarviointien perusteella esitettyjen ratkaisuehdotusten pohjalta Alavieskan kunta katsoo, että perusteet kaavan hyväksymiselle ovat selkeät. Hangaskurunkankaan tuulivoimahankkeen kokonaisvaikutukset on arvioitu kattavasti noudattaen maksimi- tai varovaisuusperiaatetta sekä huomioiden maankäyttö- ja rakennuslain vaikutusten arviointia koskevat vaatimukset.

Kokouksessa asiaa esittelee asiantuntijana kunnaninsinööri Tuomas Häggman.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Pentti

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy:

1. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotusvaiheen nähtävilläoloaikana saatuihin viranomaislausuntoihin ja muistutuksiin laaditut kaavoittajan vastineet

ja esittää valtuustolle:

2. että valtuusto hyväksyy MRL 37 §:n mukaisesti Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan liitteenä olevien kaava-asiakirjojen mukaisena.

Päätös

Merkitään pöytäkirjaan, että kunnaninsinööri Tuomas Häggman esitteli asian asiantuntijana ja poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Merkitään pöytäkirjaan, että puheenjohtaja Tapio Mattila poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Lauri Jääskelä saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi. Hallituksen jäsen Marja Isokääntä poistui esteellisenä (intressijäävi), varajäsen Maire Rajaniemi saapui kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi.

Tässä pykälässä puheenjohtajana toimi Janne Havisto.

Keskustelun aikana jäsen Heikki Malinen esitti, että kunnanhallitus ei hyväksy saatuja lausuntoja eikä esitä valtuustolle kaavan edistämistä. Anne Huttunen kannatti Malisen esitystä.

Koska keskustelun aikana oltiin tehty muutosesitys, puheenjohtaja totesi, että asiasta äänestetään. Puheenjohtaja esitti, että pohjaesitys on äänestyksessä JAA ja Malisen muutosesitys EI ja että äänestys suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä. Hallitus hyväksyi äänestystavan.

Äänestyksen aikana JAA -ääniä annettiin 5 (viisi) (Simonen, Sipilä, Takkunen, Rajaniemi, Jääskelä) ja EI -ääniä 3 (kolme) Malinen, Havisto, Huttunen. Näinollen pohjaesitys hyväksyttiin.

Kunnanhallitus hyväksyy:

1. Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotusvaiheen nähtävilläoloaikana saatuihin viranomaislausuntoihin ja muistutuksiin laaditut kaavoittajan vastineet

ja esittää valtuustolle:

2. että valtuusto hyväksyy MRL 37 §:n mukaisesti Hangaskurunkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan liitteenä olevien kaava-asiakirjojen mukaisena.

Malinen, Havisto ja Huttunen jättivät asiaan eriävän mielipiteen (liitteenä).